

УДК 378.011.3-057.175:354.31]:005.336
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/72-2-42>

Максим КТИТОРОВ,
orcid.org/0000-0001-6301-7481
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правового забезпечення діяльності Національної гвардії України
Київського інституту Національної гвардії України
(Київ, Україна) ktitorov@ukr.net

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НГУ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена дослідженню проблеми розвитку професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ в системі професійної військової освіти. Акцентовано увагу на дотриманні стандартів професійних компетентностей майбутніх офіцерів у країнах-членах НАТО. На основі аналізу поняття «професійна компетентність військовослужбовців» з точки зору різних наукових підходів, сформовано авторське визначення ключового поняття дослідження «професійна компетентність майбутніх офіцерів НГУ». Окреслено основні постулати «Концепції трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО» (2023 р.), а також Стандартизації військової освіти» (NATO STANAG 6001) (2023 р.). Доведено, що професійна (індивідуальна, службова) професійна підготовка майбутніх офіцерів НГУ включає в себе впровадження отриманого бойового досвіду у систему підготовки осіб різних категорій, а також накопичення знань з бойової та спеціальної підготовки, що передбачає покращення змісту та сутнісних характеристик дисциплін бойової підготовки. Розроблено та представлено інфографіку ключових професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ XXI століття в умовах повномасштабної війни. Ключовими компетентностями визначено наступні: громадянську компетентність; адміністративно-управлінську; інформаційно-комунікативну; індивідуально-психологічну; соціально-правову; морально-етичну; загальновійськову, тактичну, тактико-спеціальну; психолого-педагогічну; військово-технічну. Окреслено основні запити сучасного суспільства до особистості військовослужбовця на засадах стандартів НАТО до професійної підготовки майбутніх військових кадрів. Визначено сучасні методи навчання майбутніх військовослужбовців, що відповідають стандартам НАТО. Зосереджено увагу на питанні інтеграції інформаційних технологій навчання в систему військової освіти, зокрема імерсивних технологій навчання.

Ключові слова: система військової освіти, майбутні офіцери, НАТО, НГУ, професійна підготовка.

Maksym KTITOROV,
orcid.org/0000-0001-6301-7481
Candidate of Law Sciences,
Associate Professor at the Department of Legal Support of National Guard of Ukraine
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine
(Kyiv, Ukraine) ktitorov@ukr.net

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE MILITARY OFFICERS IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL MILITARY EDUCATION

The article is devoted to the study of the problem of the development professional competences future officers of the NGU in the system of professional military education. Attention is focused on compliance with standards of professional competence of future officers in NATO member countries. On the basis of the analysis of the concept «professional competence of military personnel» from the point of view various scientific approaches, the author's definition of the key concept of the research «professional competence of future officers of NGU» was formed. The main postulates of the «Concept of the transformation of the military education system according to NATO standards» (2023), as well as the «Standardization of military education» (NATO STANAG 6001) (2023) are outlined. It has been proven that the professional (individual, official) professional training of future officers of the NGU includes the introduction of the acquired combat experience into the system of training of persons of various categories, as well as the accumulation of knowledge on combat and special training, which involves improving the content and essential characteristics of combat training disciplines. An infographic of the key professional competencies of future officers of the NGU of the XXI century in conditions of full-scale war has been developed and presented. The following are defined as key competences: civic competence; administrative and managerial; information and communication; individual and psychological; socio-legal; moral and ethical; combined military, tactical, tactical-special; psychological and pedagogical; military and technical. The main requests of modern society to the personality of a serviceman are outlined on the basis of NATO standards for the professional training of future military personnel. Modern methods of training future military personnel that meet

NATO standards have been determined. Attention is focused on the issue of the integration of educational information technologies into the system of military education, in particular, immersive educational technologies.

Key words: military education system, future officers, NATO, NGU, professional training.

Постановка проблеми. Розбудова сучасної армії вимагає не лише високого рівня технічної оснащеності та бойової готовності, але й компетентних та професійно підготовлених кадрів. Саме тому питання розвитку професійних компетентностей майбутніх офіцерів Національної гвардії України в системі професійної військової освіти набуває особливого значення. В сучасних умовах, коли загрози безпеці стають більш складними та різноманітними, армія повинна мати не лише військову міць, але й інтелектуальний потенціал, здатний швидко та ефективно реагувати на виклики часу. У цій статті ми дослідимо ключові аспекти процесу формування та підвищення професійних компетентностей майбутніх офіцерів Національної гвардії України та їх значення у контексті загальної стратегії підготовки військових кадрів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітним аспектам проблеми розвитку професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ в системі професійної військової освіти присвячена значна кількість наукових досліджень, зокрема: система професійної підготовки майбутніх офіцерів НГУ (А. Курбатов (Курбатов, 2023), М. Ктіторов (Ктіторов, 2022), А. Плаксін (Плаксін, 2023), О. Повстин (Povstyn, 2018), В. Рахманов (Рахманов, 2021) та ін.); особливості формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів сектора безпеки і оборони України (С. Бородін (Бородін, 2021), Р. Любчич (Любчич, 2023), В. Самсонов (Самсонов, 2021), Л. Семенов (Семенов, 2023) та ін.); організаційно-методичні аспекти формування та розвитку професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ (М. Ктіторов (Ктіторов, 2022), В. Самсонов (Самсонов, 2021), В. Шемчук (Шемчук, 2021) та ін.).

Мета статті полягає у вивченні передового українського та зарубіжного досвіду та висвітленні особливостей розвитку професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ в системі професійної військової освіти.

Виклад основного матеріалу. В умовах військового стану в якому наразі знаходиться Україна, головні напрямки розвитку системи військової освіти акцентуються на професійному зростанні та підвищенні ефективності підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України (НГУ) і військових спеціалістів з орієнтацією на відповідність та дотримання стандартів професійних

компетентностей майбутніх офіцерів у країнах-членах НАТО. Означене передбачає чіткий відбір курсантів, їх спеціалізацію, інтенсивну підготовку та акцент на вирішення конкретних завдань у практичних умовах. За останні роки система військової освіти відзначилася системними змінами, які включали у себе упровадження досвіду зі збройного конфлікту, впровадження стандартів НАТО у програми підготовки, а також адаптацію кращих практик з навчання та підготовки з урахуванням досвіду країн-партнерів. Також відбулися зміни у цінностях, світоглядних позиціях, підготовці офіцерського складу та підвищенні якості практичної підготовки усіх категорій військових здобувачів освіти.

Як зазначають М. Семенов та О. Турський, професійну компетентність військовослужбовців слід розглядати як сукупність ключових компетентностей необхідних для військовослужбовця, що зумовлюють перехід у продуктивно-кваліфікований стан, що дозволяє здійснювати власну професійну діяльність та ефективно виконання військових обов'язків (Семенов, 2023).

Окреслене визначення поняття «професійна компетентність військовослужбовців» стало підставою для формування авторського визначення ключового поняття дослідження «професійна компетентність майбутніх офіцерів НГУ». Так, означене поняття трактуємо як якісну характеристику ступеня оволодіння майбутнім офіцером НГУ своєю професійною діяльністю, що передбачає усвідомлення своїх прагнень до даної діяльності, уявлень про свою соціальну роль, оцінку своїх особистісних рис та якостей як майбутнього фахівця в галузі національної безпеки, а також співвіднесення результатів цієї оцінки з об'єктивними вимогами до цієї діяльності, регулювання на цій основі свого професійного становлення, зростання, самовдосконалення (Ктіторов, 2022).

В колі висвітленої проблеми дослідження слід звернути увагу на набрання чинності «Концепції трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО» (2023 р.), що регулює та відображає специфіку професійної підготовки військових фахівців, саме зосереджує увагу на реалізації міжвідомчої координації щодо підготовки військових фахівців з питань оборони, безперервний освітній та професійний розвиток військових фахівців упродовж військової кар'єри на період

до 2032 року (Концепція трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО, 2023).

Основними постулатами даної концепції щодо реформування системи військової освіти України на засадах стандартів військової освіти НАТО стали наступні: відповідність нової системи професійної освіти стандартам НАТО та викликам часу; інтеграція в освітній процес вищої військової освіти інформаційних технологій; використання сучасних методів навчання та оновлення навчальних планів; актуалізація міжнародного партнерства та співпраці з іншими країнами членами НАТО.

Також важливим є документ «Стандартизація військової освіти» (NATO STANAG 6001) (Концепція трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО, 2023), який встановлює вимоги до рівнів володіння іноземною мовою військовослужбовців та забезпечує стандартизацію оцінювання цих навичок. Це необхідно для забезпечення можливості спілкування українських військовослужбовців з їхніми міжнародними колегами у військовому середовищі, що вимагає належного рівня знань іноземної мови від майбутніх офіцерів НГУ.

Як зазначає А. Курбатов, станом на сьогодні, професійна (індивідуальна, службова) професійна підготовка майбутніх офіцерів НГУ включає в себе впровадження отриманого бойового досвіду у систему підготовки осіб різних категорій, а також накопичення знань з бойової та спеціальної підготовки, що передбачає покращення змісту та сутнісних характеристик дисциплін бойової підготовки. Крім цього, під час професійної підготовки майбутніх офіцерів та набуття ними професійних компетентностей, невід'ємною частиною є формування у військовослужбовців лідерських якостей, що сприяє розкриттю розумної ініціативи під час безпосередньої участі в бойових діях (Курбатов, 2023).

Зазначене вище є обґрунтуванням необхідності унаочненого представлення інфографіки щодо ключових професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ XXI століття в умовах повномасштабної війни (див рис. 1).

Слід також зауважити на важливості забезпечення постійного професійного розвитку військовослужбовців. Так, в межах освітньої діяльності за напрямом професійної військової освіти забезпечуються умови щодо невинного вивчення професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ. Зокрема, організуються практики міжнародних військових навчань і тренувань з тактичної та бойової підготовки в тандемі

Рис. 1. Інфографіка ключових професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ

з країнами-членами НАТО; навчання з тактичної медицини; тренування майбутніх гвардійців: у фокусі – вогнева підготовка; участь в змаганнях з CrossFit; організація включення у розробку так-

тичних епізодів; участі в заходах за підтримки Консультативної місії Європейського союзу; системні навчання щодо удосконалення навичок управління військовою технікою БпЛА, тощо (Ктіторов, 2023; Плаксін, 2020).

Висновки. Отже, розроблена нами інфографіка ключових професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ на основі здійсненого теоретико-методологічного аналізу окресленої проблеми дослідження в системі професійної військової освіти в кореляції із стандартами НАТО та окресленим методологічним інструментарієм крізь призму яких уможливується набуття майбутніми офіцерами НГУ необхідних та ключових професійних

компетентностей в умовах воєнного стану, забезпечить можливість ефективної реалізації засад професійної підготовки фахівців галузі Національної безпеки у відповідності до попиту суспільства на особистість військовослужбовця НГУ.

Подальшого дослідження набуває впровадження в освітній процес системи професійної військової освіти нового досвіду щодо забезпечення розвитку ключових професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ, сформованих під час повномасштабного вторгнення та підготовки майбутніх офіцерів на якісно новому, вищому рівні, який передбачає широке використання передових інноваційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція трансформації системи військової освіти за стандартами НАТО 2023 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukhvalyv-kontseptsiiu-transformatsii-systemy-viiskovoi-osvity-za-standartamy-nato> (дата звернення: 07.02.2024).
2. Ктіторов М. Організаційно-методичні аспекти формування та розвитку професійних компетентностей майбутніх офіцерів НГУ в умовах воєнного стану. Наукові записки кафедри педагогіки, 2022. (51), 30-38. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-51-04>.
3. Курбатов А. Удосконалення професійної підготовки майбутніх офіцерів НГУ щодо формування їх готовності до ведення бойових дій. Молодь і ринок. 2023. 6–7 (214–215). С. 158–162.
4. Любич Р. Експериментальна перевірка технології формування фізичної готовності майбутніх офіцерів НГУ до службово-бойової діяльності в процесі професійної підготовки. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. 2023. 1 (59). С. 101–107.
5. Марков О., Самсонов Ю., Бородин С., Шемчук В., Атаманенко І. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів різних інституцій сектора безпеки і оборони України в системі вогневої підготовки з використанням сучасних технічних засобів навчання. *Інноваційна педагогіка*, м. Одеса. 2021. № 32 (Т. 2). С. 194–198.
6. Плаксін А. Змістові аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців НГУ в умовах повномасштабної війни. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 61. Т. 2. С. 102–105.
7. Плаксін А. Методологічні засади професійної підготовки фахівців галузі національної безпеки у вищих військових закладах України. *Періодичний науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*, м. Одеса. 2020. № 29. С. 76–79.
8. Рахманов В. Основні підходи до системи професійної військової освіти в Україні. *Збірник наукових праць «Військова освіта» Національного університету оборони України*. 2021. № 1(43). С. 279–288.
9. Семенов Л., Турський О. Обґрунтування необхідності здійснення досліджень щодо формування здатності майбутніх офіцерів здійснювати інженерне забезпечення підрозділу НГУ у процесі професійної підготовки. *Вісник науки та освіти*. 2023. 6 (12). С. 600–609.
10. Povstyn O. Conceptual foundations for improving the future specialists' professional training system of human safety sphere in higher educational institutions. *Modern Science - Moderní věda. Prague, Czech Republic*. 2018. № 3. P. 96–101.

REFERENCES

1. Kontseptsii transformatsii systemy viiskovoi osvity za standartamy NATO (2023) [The concept of transformation of the military education system according to NATO standards]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-ukhvalyv-kontseptsiiu-transformatsii-systemy-viiskovoi-osvity-za-standartamy-nato> (data zvernennia: 07.02.2024) [in Ukrainian].
2. Ktitorov M. (2022). Orhanizatsiino-metodychni aspekty formuvannia ta rozvytku profesiinykh kompetentnostei maibutnikh ofitseriv NHU v umovakh voiennoho stanu [Organizational and methodological aspects of the formation and development of the professional competences of future officers of the ngu in the conditions of the martial state]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky*. (51), 30-38 [in Ukrainian].
3. Kurbatov A. (2023). Udoskonalennia profesiinoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv NHU shchodo formuvannia yikh hotovnosti do vedennia boiovykh dii [Improving the professional training of future officers of NGU in order to shape their readiness to conduct combat duties]. *Molod i rynek*. 6–7 (214–215), 158-162 [in Ukrainian].
4. Liubchych R. (2023). Eksperymentalna perevirka tekhnolohii formuvannia fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv NHU do sluzhbovo-boiovoi diialnosti v protsesi profesiinoi pidhotovky [Experimental verification of the technology for forming the physical readiness of future NGU officers for service and combat activities in the process of professional preparation]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*. 1 (59), 101-107 [in Ukrainian].
5. Markov O., Samsonov Yu., Borodin S., Shemchuk V., Atamanenko I. (2021). Formuvannia profesiinykh kompetentnostei maibutnikh ofitseriv riznykh instytutsii sektora bezpeky i oborony Ukrainy v systemi vohnevoi pidhotovky z vykorystanniam suchasnykh tekhnichnykh zasobiv navchannia [Formation of professional competencies of future officers of vari-

ous institutions of the security and defense sector of Ukraine in the fire training system using modern technical training tools]. *Innovatsiina pedahohika*, m. Odesa. No. 32 (T. 2). PP. 194–198 [in Ukrainian].

6. Plaksin, A. (2020). Metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv haluzi natsionalnoi bezpeky u vyshchyykh viiskovykh zakladakh Ukrainy [Methodological principles of professional training of specialists in the field of national security in higher military institutions of Ukraine]. *Periodychnyi naukovyi zhurnal «Innovatsiina pedahohika»*, m. Odesa, 29, pp. 76–79 [in Ukrainian].

7. Plaksin A. (2023). Zmistovi aspekty profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv NHU v umovakh povnomashtabnoyi viiny [Content aspects of the professional training of future specialists of ngu in the conditions of full-scale war]. *Innovatsiina pedahohika*. Vol. 61. T., 102–105 [in Ukrainian].

8. Rakhmanov V. (2021). Osnovni pidkhody do systemy profesiinoiviiskovoi osvity v Ukraini [Basic approaches to the professional military education system in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats «Viiskova osvita» Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*. 1(43), 279–288 [in Ukrainian].

9. Semenov L., Turskyi O. (2023). Obgruntuvannya neobkhdnosti zdiisnennia doslidzhen shchodo formuvannia zdatsnosti maibutnikh ofitseriv zdiisniuvaty inzhenerne zabezpechennia pidrozdilu NHU u protsesi profesiinoi pidhotovky [Rationale for the need to conduct research on the formation of the ability of future officers to provide engineering support to the NGU in the process of professional training]. *Visnyk nauky ta osvity*. 6 (12). S. 600–609 [in Ukrainian].

10. Povstyn O. (2018). Conceptual foundations for improving the future specialists' professional training system of human safety sphere in higher educational institutions. *Modern Science - Moderní věda. Prague, Czech Republic*. 3, 96–101.